

de Rechtspraak

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Vaste commissie voor Binnenlandse Zaken

Afdeling Communicatie

datum 12 december 2016
Contactpersoon R. Dieren
ons kenmerk UIT 10050 COM/RD/et
onderwerp *Position Paper* voor rondetafelgesprek Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 20.. op donderdag 15 december 2016

Bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

T (088) 36 10000
F (088) 36 10022
www.rechtspraak.nl

Geachte leden,

De Raad voor de rechtspraak (“de Raad”) dankt de vaste Kamercommissie voor de uitnodiging om deel te nemen aan het rondetafelgesprek.

Advies van de Raad

De Raad is door de regering gevraagd om over de werklastgevolgen van onderhavig wetsvoorstel¹ te adviseren. Gelet op de aard van het voorstel, heeft de Raad zich echter genoodzaakt gezien om op eigen initiatief een verdergaand inhoudelijk advies² uit te brengen aan de Minister.³ In voornoemd advies heeft de Raad aangegeven dat hij het belang van het wetsvoorstel onderkent en dat het wetsvoorstel reeds een aanzienlijk aantal essentiële grondrechtelijke waarborgen bevat. Naar mening van de Raad stuit het wetsvoorstel in zijn huidige vorm echter nog wel op een aantal bezwaren⁴, waarbij de Raad opmerkt dat er met name bezwaren zijn geuit tegen de huidige inrichting van het toezicht. In het huidige voorstel is nog onduidelijk of de onafhankelijk en effectiviteit van toezicht voldoende is geborgd.

Onvoldoende waarborgen voor adequaat en onafhankelijk toezicht.

De regering wil met het wetsvoorstel een onafhankelijke toetsingscommissie (“de TIB”) in het leven roepen om toezicht te houden op de door de Minister te verlenen toestemming voor de inzet van de bijzondere bevoegdheden door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. De Raad benadrukt dat een randvoorwaarde voor effectief toezicht door de TIB is dat deze beschikt over voldoende eigenstandige bevoegdheden en informatie. De Raad plaatst echter vraagtekens bij de wijze waarop hierin in het huidige wetsvoorstel is voorzien. Zo krijgt de TIB in het huidige voorstel géén rechtstreekse toegang tot gegevens van de AIVD en MIVD. Daarnaast is er nog onvoldoende bekend over de vormgeving en de bemensing van de TIB, waardoor nog onduidelijk is of de commissie over voldoende kennis en ervaring zal beschikken om een juist oordeel te kunnen vellen. Naast de effectiviteit benadrukt de Raad dat dit ook onvoldoende duidelijkheid schept over de onafhankelijkheid van de TIB, die buiten kijf dient te staan. Daarnaast merkt de Raad op dat er een spanningsveld bestaat tussen de bindende aard van besluiten van de TIB en de ministeriële verantwoordelijkheid, in de Memorie van Toelichting wordt hier onvoldoende duidelijkheid over verschaft.

¹ Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 20.. (34588)

² Het advies is gepubliceerd op www.rechtspraak.nl

³ De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, alsmede de Ministers die het Wetsvoorstel mede hebben ondertekend.

⁴ De Raad heeft bezwaren geuit tegen het toezicht en de effectiviteit van het toezicht, beperking van verschoningsgerechtigden bij de voorafgaande rechterlijke toestemming, de schijn van partijdigheid die gewekt kan worden door de klachtbehandeling en het toezicht beiden bij de CTIVD onder te brengen en de bewaartermijn van drie jaren bij onderzoeksoverdrachtgerichte interceptie. Voor een uitgebreide beschrijving van de bezwaren wordt verwezen naar het advies van de Raad d.d. 15 november 2016.

de Rechtspraak

datum 12 december 2016
kenmerk UIT 10050 COM/RD/et
pagina 2 van 2

Het belang van een sterke en onafhankelijke toetsingscommissie

Zoals reeds benoemt heeft de Raad in zijn advies aangegeven het belang van het wetsvoorstel te onderkennen. De inlichtingen- en veiligheidsdiensten vervullen een belangrijke rol in de bescherming van onze democratische rechtsstaat en leveren daarbij een waardevolle bijdrage aan het waarborgen van grondrechten van burgers. De zoektocht naar een balans tussen vrijheden van burgers en nationale veiligheid is ingewikkeld. Naar mening van de Raad versterkt dit de noodzaak van een sterke en onafhankelijke toetsingscommissie die voldoet aan de eisen van het EVRM. Dit om te voorkomen dat het maatschappelijk vertrouwen in de inlichtingen- en veiligheidsdienst zal afnemen en dat vrijheden van burgers, voornamelijk het recht op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, onder druk komen te staan. Het spreekt voor zich dat een onnodige beperking van fundamentele rechten van burgers te allen tijde dient te worden voorkomen.

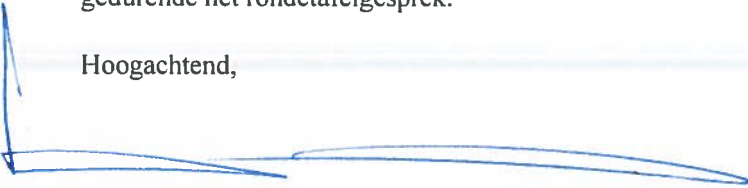
Concrete aanbevelingen

Naar mening van de Raad verdienen de hierboven beschreven bezwaren omtrent de invulling van de TIB helderheid. Om voldoende grondwettelijke waarborgen te bieden en een effectieve taakvervulling mogelijk te maken, wordt aangeraden om in het wetsvoorstel vast te leggen dat de leden van de TIB onafhankelijk zijn en dit gedurende hun benoemingstermijn ook blijven. Voorts wordt het aangeraden om te overwegen of de leden van de TIB over voldoende (eigen) bevoegdheden en toegang tot adequate informatie beschikken om hun toetsende rol waar te maken en om in de verder parlementaire behandeling nadrukkelijk stil te staan bij de verhouding tussen de oordelen van de TIB en de verantwoordelijkheid van de Minister. Het is aan u als medewetgever om een afweging te maken of, en op welke wijze, u nadere invulling geeft aan deze aanbevelingen. De Raad geeft ter overweging mee dat hierbij ook gedacht kan worden aan het positioneren van de TIB als zelfstandig en onafhankelijk onderdeel binnen de CTIVD.

De Raad merkt daarnaast nog op dat het wetsvoorstel thans veel onduidelijkheid laat bestaan waarom gekozen is voor de voorgestelde beperking van verschoningsgerechtigden bij de voorafgaande rechterlijke toestemming. Het wordt aangeraden om hier in het wetsvoorstel meer helderheid over te verschaffen. Voorts blijft in het wetsvoorstel onduidelijk waarom de voorgestelde bewaartermijn van gegevens uit een onderzoeksoopdrachtgerichte interceptie van 3 jaar noodzakelijk wordt geacht. De Raad acht het van groot belang te overwegen of voornoemde bewaartermijn, vanuit privacy oogpunt, noodzakelijk is en of deze termijn wel houdbaar is in het licht van de *Digital Rights* uitspraak.

Graag licht de Raad de in dit position paper naar voren gebrachte aanbevelingen mondeling toe gedurende het rondetafelgesprek.

Hoogachtend,

mr. F.C. Bakker
Voorzitter Raad voor de rechtspraak